

GLOSY

Bartłomiej Gadecki¹

Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2021 r., sygn. V KK 333/21²

Streszczenie

W glosowanym orzeczeniu trafnie wskazano, że nie jest możliwe wydanie kolejnego postanowienia o wszczęciu śledztwa. Jednakże nie dostrzeżono, że w pewnych sytuacjach procesowych możliwe i celowe będzie wydanie postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa. Nastąpi to w sytuacji, gdy w sprawie już wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa (art. 303 k.p.k.), a w sprawie ujawniły się nowe czyny, a co do nowo ujawnionych w toku śledztwa czynów nie ma jeszcze podstaw do przedstawienia zarzutów. Podkreślenia wymaga fakt, że problematyka wszczęcia śledztwa nabrała istotnego znaczenia wskutek zmiany art. 102 k.k. dokonanej ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – kodeks karny, co doprowadziło do tego, że wszczęcie postępowania już w sprawie (in rem) powoduje przedłużenie okresu przedawnienia.

Słowa kluczowe

Kodeks postępowania karnego, postanowienie o wszczęciu śledztwa, postanowienie o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa, przedawnienie karalności.

---

¹ Dr Bartłomiej Gadecki, sędzia Sądu Okręgowego w Olsztynie, Zastępca Przewodniczącego II Wydziału Karnego.

² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2021 r., sygn. V KK 333/21, Prok. i Pr. 2022, dodatek „Orzecznictwo”, nr 2, poz. 13, s. 8–9.

„Regulacje dotyczące postępowania przygotowawczego nie pozostawiają zarazem wątpliwości co do tego, że nie jest w ogóle przewidziane w jego toku wydawanie kolejnego postanowienia o wszczęciu śledztwa w sprawie, jeżeli nawet kwalifikacja prawna czynu zarzucanego podejrzanemu, uzasadniona okolicznościami dowodowymi sprawy, miałyby być inna, aniżeli pierwotnie przyjęta w postanowieniu wydawanym w trybie art. 303 k.p.k., o ile oczywiście nie wykracza ona poza historyczne ramy wyznaczone zdarzeniem objętym tym postępowaniem. W wypadku, gdy czynności postępowania przygotowawczego prowadzone i ukierunkowane na wykrycie sprawy przestępstwa, o którym mowa w art. 303 k.p.k., doprowadziły do ustalenia sprawcy, czy też do ustalenia również innych czynów pozostających w związku z czynem sprawcy, jedynym rozwiązaniem przewidzianym w regulacjach procesowych jest wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów konkretnym osobom, bez możliwości, co oczywiste, poprzedzania tego postanowienia kolejnymi postanowieniami o wszczęciu postępowania w sprawie, w oparciu o art. 303 k.p.k.”³

Glosowane orzeczenie jest interesujące z dwóch powodów. Pierwszym jest fakt, że rzadko Sąd Najwyższy wypowiada się, co do kwestii związanych z postępowaniem przygotowawczym, co spowodowane jest właściwością Sądu Najwyższego. Kolejny powód dotyczy *meritum* sprawy i zagadnienia, czy w toku postępowania przygotowawczego można wydać tylko jedno postanowienie o wszczęciu śledztwa oraz jak postąpić, gdy w toku trwającego śledztwa ujawnią się inne czyny niż wskazane w postanowieniu o wszczęciu śledztwa.

Zgodnie z art. 303 k.p.k.⁴ „Jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wydaje się z urzędu lub na skutek zawiadomienia o przestępstwie postanowienie o wszczęciu śledztwa, w którym określa się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną”. Z przepisem tym koresponduje § 124 ust. 1 reg. prok.⁵, według którego „W postanowieniu o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia

---

³ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2021 r., sygn. V KK 333/21, Prok. i Pr. 2022, dodatek „Orzecznictwo”, nr 2, poz. 13, s. 8–9.

⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.).

⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1206 ze zm.).

określa się czyn przez związane wskazanie okoliczności faktycznych należących do znamion przestępstwa, czasu i miejsca jego popełnienia oraz osoby pokrzywdzonej”. Reg. prok. wskazuje też, że śledztwo wszczęte w sprawie prowadzi się w stosunku do wszystkich czynów ujawnionych w jego toku (§ 106 reg. prok.). Należy jednak podkreślić, że ani przepisy k.p.k., ani reg. prok. nie przewidują wprost możliwości wydania kolejnego postanowienia o wszczęciu śledztwa.

Jednakże na marginesie należy zauważyć, że przepisy k.p.k. nie odnoszą się wprost do wszystkich możliwych sytuacji procesowych (bo przecież z uwagi na różnorodność sytuacji faktycznych nie jest możliwe i jednocześnie celowe tworzenie przepisów do wszystkich sytuacji). Dobrym przykładem jest to, że przepisy k.p.k. nie przewidywały wprost możliwości odczytywania protokołów wyjaśnień oskarżonego, który zmarł⁶.

Powracając do rozważań na temat możliwości wydania postanowienia o wszczęciu śledztwa w sprawie, w której już wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa, a ujawnił się inny, nowy czyn⁷ należy również

---

⁶ Dopiero ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 ze zm.), która weszła w życie 1 lipca 2015 r., wprowadziła przepis o treści: „Wolno na rozprawie odczytać wyjaśnienia współoskarżonego, który zmarł”. Przed wskazaną zmianą art. 389 k.p.k. w § 1 przewidywał, że wolno na rozprawie odczytywać protokół wyjaśnień „jeżeli oskarżony odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta”. Natomiast świadkowi można było odczytywać protokoły złożonych poprzednio przez niego zeznań „Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, albo przebywa za granicą lub nie można mu było doręczyć wezwania, albo nie stawiał się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub prezes sądu zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł” (art. 391 § 1 k.p.k.). Dokonując analizy możliwości odczytania protokołu wyjaśnień oskarżonego, który zmarł, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 grudnia 2006 r. uznał, że „protokół zawierający wyjaśnienia oskarżonego (podejrzanego), który zmarł po ich złożeniu, może być odczytany przez sąd na podstawie art. 389 § 1 k.p.k.” oraz, że „Argumentując *a minore ad maius* stwierdzić bowiem można, że skoro do odczytania wyjaśnień może dojść w sytuacji, gdy oskarżony odmawia ich złożenia, to tym bardziej czynność ta jest dozwolona w przypadku, gdy z powodu śmierci oskarżonego takiego oświadczenia nie może złożyć. Poprawności takiego rozumowania nie przekreśla argument, że w przeciwieństwie do regulacji zawartej w art. 391 § 1 k.p.k., dotyczącej odczytywania protokołów zeznań świadka, nie przewidziano wprost podstawy odczytania protokołu wyjaśnień oskarżonego z powodu jego śmierci” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2006 r., sygn. III KK 181/06, Legalis).

⁷ Natomiast w sytuacji gdy wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa, a okaże się, że istnieje potrzeba przedstawienia zarzutów o te same zdarzenie historyczne, które było przedmiotem wszczęcia postępowania, lecz należy je zakwalifikować z innego przepisu albo, że ustalono nieco inne okoliczności czynu – to nie ma potrzeby modyfikacji posta-

wskazać, że ani przepisy k.p.k., ani reg. prok. nie przewidują wprost możliwości wydania postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa albo postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa. Dla porównania należy podać, że inaczej jest z kwestią postanowienia o przedstawieniu zarzutu. Jak wskazano w art. 313 § 1 k.p.k. jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia śledztwa lub zebrane w jego toku uzasadniają dostatecznie podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba, sporządza się postanowienie o przedstawieniu zarzutów. Natomiast zgodnie z art. 314 k.p.k. jeżeli w toku śledztwa okaże się, że podejrzanemu należy zarzucić czyn nieobjęty wydanym uprzednio postanowieniem o przedstawieniu zarzutów albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci lub też, że czyn zarzucany należy zakwalifikować z surowszego przepisu, wydaje się niezwłocznie nowe postanowienie⁸.

Gdy w sprawie już wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa (art. 303 k.p.k.), a następnie ujawniły się nowe czyny, można brać pod uwagę następujące rozwiązania:

- 1) wydanie (kolejnego) postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 303 k.p.k.);
- 2) wydanie postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 303 k.p.k.);
- 3) wydanie postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 303 k.p.k.);
- 4) wydanie postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 314 k.p.k. stosowanego w drodze analogii);
- 5) wydanie postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 314 k.p.k. stosowanego w drodze analogii);
- 6) wydanie postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 326 § 3 pkt 4 k.p.k.);

---

nowienia o wszczęciu śledztwa, lecz ustalony w toku trwającego śledztwa stan faktyczny powinien być zgodny z opisem czynu zawartego w postanowieniu o przedstawieniu zarzutu – zob. W. Grzeszczyk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, s. 279.

⁸ W § 141 reg. prok. wskazano, że „Postanowienie o zmianie zarzutów dotyczy czynu, który był objęty uprzednio wydanym postanowieniem o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów” (ust. 1); „Postanowienie określone w ust. 1 wydaje się, jeżeli zachodzi potrzeba istotnej zmiany opisu czynu lub też zarzucony czyn należy zakwalifikować z surowszego przepisu albo z przepisu o takim samym zagrożeniu ustawowym lub z łagodniejszego przepisu, gdy ma to znaczenie dla obrony podejrzanego” (ust. 2). Z kolei § 140 reg. prok. stanowi, że „Postanowienie o uzupełnieniu zarzutów wydaje się, gdy podejrzanemu należy zarzucić czyn, który nie był objęty uprzednio wydanym postanowieniem o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów”.

- 7) wydanie postanowienia o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania (na podstawie art. 34 § 3 k.p.k.), a następnie – w zakresie czynów wyłączonych do odrębnego postępowania – wydanie postanowienia o wszczęciu śledztwa (na podstawie art. 303 k.p.k.), po czym wydanie postanowienia o połączeniu spraw (na podstawie art. 34 § 2 k.p.k.);
- 8) prowadzenie czynności procesowych o nowo ujawnione czyny bez wydawania postanowienia o wszczęciu śledztwa, zmianie albo uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa.

Sprawa jest prosta, gdy wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa i ten czyn był przedmiotem postanowienia o przedstawieniu zarzutu, a co do nowo ujawnionych w toku śledztwa czynów dowody już uzasadniają dostatecznie podejrzenie, że nowo ujawnione czyny popełniła osoba, która jest już podejrzanym, bowiem wtedy należy wydać postanowienie o uzupełnieniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów (art. 314 k.p.k.)⁹.

Natomiast w szczególności w sprawach gospodarczych, wielowątkowych, długotrwałych, możemy mieć do czynienia z sytuacją, gdy zawiadomienie dotyczyło jednego przestępstwa i w postanowieniu o wszczęciu śledztwa ujęto jedno przestępstwo, a następnie w toku śledztwa pojawiają się kolejne wątki, których weryfikacja będzie długotrwała, a nie ma jeszcze dowodów uzasadniających dostatecznie podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. Jak wskazuje A. Łosicka: „W praktyce prokuratorskiej nie brak sytuacji, w których rozwój postępowania prowadzonego co do jednego, konkretnego czynu prowadzi do ujawnienia kolejnych przestępstw tej samej osoby lub innych sprawców. Z reguły w tego rodzaju sytuacjach »automatycznie« niejako podejmowane są czynności co do kolejnych czynów i podejrzanych. Potrzeba odrębnego wszczęcia postępowania w odniesieniu do owych »nowych« czynów i osób zazwyczaj nie jest nawet w ogóle rozważana”¹⁰.

W doktrynie A. Łosicka wyraziła pogląd, że „kiedy w toku wszczętego uprzednio postępowania pojawia się uzasadnione podejrzenie popełnienia kolejnego przestępstwa, zasadnym jest wydanie odrębnego postanowienia o wszczęciu śledztwa w nowo ujawnionej sprawie w rozumieniu

---

⁹ Słusznie w doktrynie wskazuje się, że „przedstawienie zarzutów o czyn nieobjęty wcześniej postanowieniem o wszczęciu jest więc wszczęciem postępowania w rozumieniu art. 102 k.k.” – M. Grzesik, Artykuł 102 k.k. po nowelizacji (studium przypadku), CzPKiNP 2017, z. 1, s. 132. Zob. także K. Patora, „Dowszczenie” – nowa instytucja procesowa, e–Palestra (<https://palestra.pl/pl/e-palestra/43/2020/dowszczenie-nowa-instytucja-procesowa>).

¹⁰ A. Łosicka, Procesowe pojęcie sprawy, Prok. i Pr. 2013, nr 3, s. 47.

art. 33 § 1 k.p.k. i w art. 34 § 2 i 3 k.p.k., tj. w znaczeniu postępowania o konkretny czyn¹¹ oraz, że „W świetle kategorycznej treści art. 303 i art. 305 § 1 k.p.k. niedopuszczalnym jest zatem zaniechanie wydania postanowienia o wszczęciu, gdy tylko, tj. za każdym razem, kiedy pojawi się uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa¹². Odnosząc się do tego poglądu, Z. Brodzisz uznał, że nie jest to pogląd trafny i razi nadmiernym formalizmem¹³. Także w doktrynie wyrażono pogląd, że „poszerzenie zakresu wszczętego postępowania o dalsze, ujawnione w toku sprawy czyny nie wymaga wydania kolejnej decyzji w tym przedmiocie¹⁴. Argumentem przemawiającym za wydaniem tylko jednego postanowienia o wszczęciu śledztwa jest również to, że postanowienie o wszczęciu śledztwa daje początek etapowi postępowania¹⁵. Trudno uznać, że etap postępowania może być rozpoczęty więcej niż raz. Już na gruncie k.p.k. z 1928 r¹⁶., gdy art. 236 § 1 miał treść „O wszczęciu śledztwa sporządza się postanowienie, w którym wskazuje się czyn będący przedmiotem śledztwa i kwalifikację prawną czynu” w doktrynie wskazywano, że postanowienie o wszczęciu śledztwa jest jedno i odnosi się zawsze do sprawy¹⁷, wskazując również, że postanowienie o wszczęciu śledztwa „wobec tego, że jest ono wszczynane »w sprawie« jest jedno, niezależnie od tego czy w toku dalszego postępowania ujawnią się sytuacje uzasadniające zastosowanie reguł właściwości z łączności spraw (podmio-

¹¹ A. Łosicka, *Procesowe...*, s. 49; krytycznie co do tego poglądu – R. A. Stefański, (w:) R. A. Stefański, S. Zabłocki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz do art. 297–424*, Warszawa 2021, s. 116.

¹² A. Łosicka, *Procesowe...*, s. 52.

¹³ Z. Brodzisz, *Metodyka pracy prokuratora w postępowaniu przygotowawczym i przed sądem I instancji*, Warszawa 2019, s. 165; Z. Brodzisz, (w:) J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego*, Warszawa 2020, s. 711.

¹⁴ B. Skowron, (w:) K. Dudka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 630; podobnie P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 297–467. Tom II, wyd. 4*, Warszawa 2011, Legalis, teza 8 do art. 303 k.p.k.; H. Skwarczyński, (w:) D. Drajewicz (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz. Art. 1–424*, Warszawa 2020, Legalis, teza II.6 do art. 303 k.p.k.

¹⁵ Zob. S. Wyciszczak, *Z problematyki wszczęcia postępowania przygotowawczego*, *Prob. Praw.* 1973, nr 8, s. 18; R. Kmiecik, *O reasumpcji wadliwych decyzji niekończących postępowania karnego*, *NP* 1980, nr 7–8, s. 103–104; F. Prusak, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, tom 2, Warszawa 1999, s. 851.

¹⁶ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 marca 1928 r. – kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 33, poz. 313 ze zm., według stanu prawnego na dzień 1 października 1959 r.).

¹⁷ L. Schaff, (w:) L. Hochberg, A. Murzynowski, L. Schaff, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, Warszawa 1959, s. 255.

towej lub przedmiotowej)¹⁸. W doktrynie wyrażono także pogląd, że „gdy okaże się, że sprawca główny obok czynu głównego pozostającego w łączności przedmiotowej z czynami współsprawców (np. pomocnika, podżegacza) popełnił ponadto inne czyny (łączność podmiotowa) powinno to znaleźć wyraz w treści postanowienia o przedstawieniu zarzutów – nie zaś w uzupełnieniu bądź zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa¹⁹. Jednakże przewidywano też możliwość wydawania postanowienia o uzupełnieniu lub zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa w określonych sytuacjach procesowych – wskazując, że „jeżeli natomiast współsprawca (np. podżegacz) popełnił obok czynu przedmiotowo złączonego ze sprawą główną (a więc objętego treścią postanowienia o wszczęciu śledztwa) inny czyn lub czyny niepozostające w związku ze sprawą główną ani też z żadnym z czynów ubocznych sprawcy głównego – stan ten powinien znaleźć wyraz nie tylko w treści postanowienia o przedstawieniu zarzutów, lecz również w uzupełnieniu lub zmianie postanowienia o wszczęciu śledztwa²⁰.

W doktrynie próbowano także znaleźć inne rozwiązanie. Omawiając problematykę zmiany zarzutów T. Grzegorzczak wyraził pogląd, że nie jest możliwe zarzucenie czynu niezwiązanego z postępowaniem, w którym daną osobę uczyniono podejrzanym, a gdyby okazało się, że podejrzany, któremu zarzucono określony czyn (np. kradzież), dopuścił się ponadto innego jeszcze przestępstwa, którego dane postępowanie nie dotyczy (np. zbył własny dokument tożsamości), to nie można sięgać po art. 314 k.p.k., ale konieczne staje się wszczęcie postępowanie w sprawie o owe inne przestępstwo i połączenie tych spraw w postępowaniu przygotowawczym²¹. W doktrynie Z. Brodzisz uznał, że nie jest to pogląd trafny i razi nadmiernym formalizmem²² i należy się z tym zgodzić.

Natomiast odnośnie do modyfikowania postanowienia o wszczęciu śledztwa na podstawie art. 326 § 3 pkt 4 k.p.k., należy wskazać, że zgodnie z art. 326 § 1 k.p.k. prokurator sprawuje nadzór nad postępowania-

---

¹⁸ L. Schaff, (w:) L. Hochberg, A. Murzynowski, L. Schaff, Komentarz..., s. 256.

¹⁹ L. Schaff, (w:) L. Hochberg, A. Murzynowski, L. Schaff, Komentarz..., s. 257.

²⁰ L. Schaff, (w:) L. Hochberg, A. Murzynowski, L. Schaff, Komentarz..., s. 257.

²¹ T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym, Kraków 2005, s. 769–770; krytycznie co do tego poglądu – R. A. Stefański, (w:) R. A. Stefański, S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz do art. 297–424, Warszawa 2021, s. 116.

²² Z. Brodzisz, *Metodyka...*, s. 165; Z. Brodzisz, (w:) J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego, Warszawa 2020, s. 711. Także K. Patora zauważyła, że wadą tego poglądu jest konieczność wydawania zbędnych i pozornych decyzji procesowych – K. Patora, „Dowszczenie”...

niem przygotowawczym w zakresie, w jakim go sam nie prowadzi. Natomiast art. 326 § 3 pkt 4 k.p.k. stanowi, że z tytułu sprawowanego nadzoru prokurator może w szczególności wydawać postanowienia, zarządzenia lub polecenia oraz zmieniać i uchylać postanowienia i zarządzenia wydane przez prowadzącego postępowanie²³. O ile jednak prokurator może powierzyć Policji przeprowadzenie śledztwa w całości lub w określonym zakresie albo dokonanie poszczególnych czynności śledztwa (art. 311 § 2 k.p.k.), to jednak postanowienie o wszczęciu śledztwa wydaje prokurator (art. 305 § 3 k.p.k.). Zatem nie jest możliwe dokonanie przez prokuratora zmiany wydanego przez siebie postanowienia o wszczęciu śledztwa w tym trybie.

Należy też zaznaczyć, że problematyka wszczęcia śledztwa nabrała istotnego znaczenia wskutek zmiany art. 102 k.k.²⁴ dokonanej ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – kodeks karny²⁵, która weszła w życie 2 marca 2016 r. Na skutek tej zmiany art. 102 k.k. otrzymał brzmienie: „Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu”²⁶. Obecnie w art. 102 KK jest mowa o „wszczęciu postępowania”, a nie o „wszczęciu postępowania przeciwko osobie”, zatem wszczęcie postępowania już w sprawie (*in rem*) powoduje przedłużenie okresu przedawnienia²⁷. W związku z powyższym w doktrynie zauważono, że:

- „gdy w toku postępowania ujawniono kolejny czyn, należy wydać postanowienie o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia bądź postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania, gdzie zgodnie z § 109 ust. 3 Regulaminu zostanie wydane nowe postanowienie o wszczęciu śledztwa bądź dochodzenia. Tylko takie stosowanie przepisów pozwoli na prawidłową subsumpcję art. 102 k.k. i uniknięcie zaistnienia negatywnej przesłanki

²³ Na marginesie należy podać, że w doktrynie rozważano, czy prokurator ma możliwość dokonania reasumpcji decyzji o wszczęciu postępowania wydanej przez policję lub inny organ nieprokuratorski na podstawie art. 326 § 3 pkt 4 k.p.k. – w tej kwestii zob. J. Łupiański, W kwestii reasumpcji postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego, *Prok. i Pr.* 2006, nr 1, s. 75–91.

²⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.).

²⁵ Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – kodeks karny (Dz. U. z 2016 r., poz. 189).

²⁶ Przed dokonaną zmianą art. 102 k.k. miał treść: „Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa przedawnia się z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu”.

²⁷ Zob. także wyr. SN z dnia 14 października 2016 r., sygn. III KK 366/16, *Prok. i Pr.* 2016, dodatek „Orzecznictwo”, nr 11, poz. 5, s. 5–6.

procesowej w postaci przedawnienia karalności czynu. Co istotne, takie »dodatkowe« postanowienie o wszczęciu postępowania należy wydać niezwłocznie po ujawnieniu dodatkowego czynu (tj. powstaniu uzasadnionego podejrzenia jego popełnienia)²⁸;

- Obecnie, wobec uzależnienia przedłużenia przedawnienia karalności czynu od »wszczęcia postępowania« (art. 102 k.k.), poszukuje się sposobów wyrażenia faktu objęcia postępowaniem czynów, które ujawniły się dopiero w toku prowadzonego śledztwa (i odpowiednio dochodzenia), gdy nie zachodzą podstawy do wyrażenia powyższego ani w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów ani w postanowieniu o wyłączeniu materiałów do odrębnego prowadzenia. W praktyce rozwiązaniem jest wydanie postanowienia o »uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu postępowania«. Taka kategoria decyzji procesowych nie została przewidziana wprost w ustawie, wydaje się być natomiast słuszną odpowiedzią na potrzeby wynikające ze znowelizowanego art. 102 k.k.²⁹

Zatem w doktrynie zwrócono uwagę na celowość i konieczność wydawania – w określonym układzie procesowym – postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa³⁰. Analogicznie jak w przypadku postanowienia o uzupełnianiu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, forma postanowienia o uzupełnieniu (a nie zmianie) postanowienia o wszczęciu śledztwa powinna być przyjęta w sytuacji ujawnienia, w toku wszczętego już śledztwa, nowych czynów. Inne rozwiązanie problemu związanego ze zmianą art. 102 k.k. przedstawił Z. Brodzisz, który uznał, że „W razie objęcia wszczętym śledztwem także innych przestępstw ujawnionych w jego toku przyjąć jednak trzeba, że przedłużenie terminu karalności nastąpi nie w dacie wszczęcia tego śledztwa, lecz w dacie ujawnienia tych innych przestępstw i podjęcia pierwszej czynności ukierunkowanej

---

²⁸ M. Grzesik, Artykuł..., s. 135.

²⁹ B. Skowron, (w:) K. Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, Lex, teza 23 do art. 303. Na marginesie należy podać, że według A. Staszak „Koncepcja ta budzi jednak spore kontrowersje i wskazuje na instrumentalne, obliczone na doraźne potrzeby traktowanie instytucji wszczęcia śledztwa i ewentualnie możliwości jego »uzupełnienia«. Koncepcja ta jest też sprzeczna z istotą przedawnienia karalności przestępstwa, którego termin próbuje się sztucznie wydłużyć” – A. Staszak, (w:) D. Szumiło-Kulczycka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów, LEX/el. 2022, teza 17 do art. 303.

³⁰ Krytyczne stanowisko co do możliwości wydawania postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa wyraziła K. Patora, uznając, że „czynność tzw. »dowszczywania« postępowania w formie postanowienia o zmianie, uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa uznać należy za czynność, która przeczy instytucji postanowienia o wszczęciu śledztwa jako czynności jednorazowej” (K. Patora, „Dowszczywanie”...).

na ściganie takich przestępstw, a więc analogicznie jak ma to miejsce w sytuacji przewidzianej w art. 308 § 6 k.p.k.³¹

Należy też wskazać, że na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw³² do art. 102 k.k. dodany będzie § 2 o treści: „Jeżeli w toku wszczętego postępowania powzięto uzasadnione podejrzenie popełnienia innego przestępstwa, karalność tego przestępstwa ulega przedłużeniu w sposób określony w § 1 z dniem, w którym podjęto pierwszą czynność procesową zmierzającą do ustalenia, czy zostało ono popełnione”. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu nowelizacji „Aby nie było wątpliwości w kwestii tego, która z takich czynności jest pierwszą, w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2017 r., poz. 1206, z późn. zm.) zostanie dodane unormowanie obligujące prokuratora do odnotowania w formie stosownego dokumentu (wzmianki) podjęcia pierwszej czynności procesowej zmierzającej do ustalenia, czy ww. przestępstwo zostało popełnione, co umożliwi sądowi określenie terminu przedłużenia przedawnienia, o którym mowa w projektowanym przepisie³³. Należy jednak zaznaczyć, że przepisy k.p.k.:

- obligują do wydania postanowienia o wszczęciu śledztwa jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa (art. 303 k.p.k.);
- niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie organ powołany do prowadzenia postępowania przygotowawczego obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa (art. 305 § 1 k.p.k.);
- jeżeli osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratora

³¹ Z. Brodzisz, (w:) J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 5, Warszawa 2021, Legalis, teza III.2 do art. 303 k.p.k.

³² Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2600), przy czym zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 403) ustawa ta wejdzie w życie z dniem 1 października 2023 r.

³³ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, druk nr 2024, uzasadnienie, s. 48 (<https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2024>). W uzasadnieniu tym wskazano również, że „Wprowadzenie postulowanego rozwiązania będzie miało istotne znaczenie w postępowaniach przygotowawczych o złożonym, podmiotowo, jak i przedmiotowo, charakterze, w toku których dochodzi do ujawniania kolejnych czynów pozostających w bezpośrednim związku z tymi, które stanowią przedmiot toczącego się postępowania (uzasadnienie..., s. 49).

nadrzędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie (art. 306 § 3 k.p.k.).

Zatem reakcją na zawiadomienie o nowo ujawnionym czynie powinno być wydanie postanowienia, w którym określi się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną. Należy także wskazać, że istnieje obowiązek zawiadomienia o wszczęciu śledztwa osoby lub instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, oraz ujawnionego pokrzywdzonego (art. 305 § 4 k.p.k.). Zatem jeżeli już ustawodawca zwrócił uwagę na okoliczność, że w toku wszczętego postępowania można powziąć uzasadnione podejrzenie popełnienia innego przestępstwa (art. 102 § 2 k.k.) lepszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie do k.p.k. wprost możliwości wydania postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa.

Rekapituluując powyższe rozważania, należy wskazać, że gdy w sprawie już wydano postanowienie o wszczęciu śledztwa (art. 303 k.p.k.), a w sprawie ujawniły się nowe czyny (a co do nowo ujawnionych w toku śledztwa czynów nie ma jeszcze podstaw do przedstawienia zarzutów) to należy wydać postanowienie o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa na podstawie art. 303 k.p.k. O ile należy zgodzić się, że w toku postępowania można wydać tylko jedno postanowienie o wszczęciu śledztwa, to jednak wykładnia art. 303 k.p.k. nie prowadzi do wniosku, aby nie można było wydać postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa. Takie postanowienie nie tylko będzie miało wymiar informacyjno-porządkujący, bowiem będzie wiadomo, o jakie czyny toczy się postępowanie i co do jakich czynów musi nastąpić rozstrzygnięcie, ale również wydanie takiego postanowienia jest ważne z uwagi na przedłużenie przedawnienia karalności czynów związane z wszczęciem postępowania (art. 102 k.k.). W glosowanym orzeczeniu trafnie wskazano, że nie jest możliwe wydawanie kolejnego postanowienia o wszczęciu śledztwa, lecz nie dostrzeżono, że w pewnych sytuacjach procesowych możliwe i celowe będzie wydanie postanowienia o uzupełnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa.

Bibliografia

1. Brodzisz Z., *Metodyka pracy prokuratora w postępowaniu przygotowawczym i przed sądem I instancji*, Warszawa 2019.
2. Drajewicz D. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz. Art. 1–424*, Warszawa 2020, Legalis.
3. Dudka K. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018.

4. Dudka K. (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, Lex.
5. Grzegorzczak T., Kodeks postępowania karnego wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym, Kraków 2005.
6. Grzesik M., Artykuł 102 k.k. po nowelizacji (studium przypadku), CzPKiNP 2017, z. 1.
7. Grzeszczyk W., Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007.
8. Hochberg L., Murzynowski A., Schaff L., Komentarz do kodeksu postępowania karnego, Warszawa 1959.
9. Hofmański P., Sadzik E., Zgryzek K., Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 297–467. Tom II, wyd. 4, Warszawa 2011, Legalis.
10. Kmieciak R., O reasumpcji wadliwych decyzji niekończących postępowania karnego, NP 1980, nr 7–8.
11. Łosicka A., Procesowe pojęcie sprawy, Prok. i Pr. 2013, nr 3.
12. Łupiński J., W kwestii reasumpcji postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego, Prok. i Pr. 2006, nr 1.
13. Patora K., „Dowszczenie” – nowa instytucja procesowa, e–Palestra (<https://palestra.pl/pl/e-palestra/43/2020/dowszczenie-nowa-instytucja-procesowa>).
14. Prusak F., Komentarz do kodeksu postępowania karnego, tom 2, Warszawa 1999.
15. Skorupka J. (red.), Kodeks postępowania karnego, Warszawa 2020.
16. Skorupka J. (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 5, Warszawa 2021, Legalis.
17. Stefański R. A., Zabłocki S. (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz do art. 297–424, Warszawa 2021.
18. Szumiło-Kulczycka D. (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów, LEX/el. 2022.
19. Wyciszczak S., Z problematyki wszczęcia postępowania przygotowawczego, Prob. Praw. 1973, nr 8.

Commentary to the Supreme Court decision of 5 October 2021, reference no. V KK 333/21

Abstract

Herein commented upon, the decision correctly points out that it is by no means possible to issue a further decision to initiate an investigation. It,

however, fails to notice that some procedural situations make it possible and expedient to issue a decision to supplement a decision to initiate an investigation. Such a situation occurs when a decision to initiate an investigation has already been issued (Article 303 of the Code of Criminal Procedure) and new criminal acts, which are not chargeable yet, have been revealed during an investigation. It should be emphasized that initiation of investigations has become an essential aspect following an amendment to Article 102 of the Penal Code. The amendment has been introduced by the Act of 15 January 2016 amending the Act – Penal Code and provides that initiation of in rem proceedings extends the statute of limitations.

Key words

Code of Criminal Procedure, decision to initiate an investigation, decision to supplement the decision to initiate an investigation, statute of limitations.